

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ VIII ПЛЕНУМИ ЎРТОҚ Ш. РАХИДОВ ДОКЛАДИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Илгари хабар қилингандек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII пленуми КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовнинг КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми аъзолари ва Ўзбекистон партия ташкилотининг идеология ишларини кучайтириш соҳасидаги вазифалари ҳақида қилган докладыни муҳокама қилди.

Доклад юзасидан музокараларни Тошкент қишлоқ области партия комитетининг биринчи секретари М. Абдуразоқов бошлаб берди.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми, — деб таъкидлади нотиқ, — мамлакатимизда коммунизм курилиши буюқ йўлидаги муҳим давр, партия ва халқ гоийий-сиёсий ҳаётида катта воқеалар. Коммунизм курилиши кенг авж олдинган даврда идеология ишларининг асосий йўналиши ва вазифаларини белгилаб берган, ленинизм, КПСС Программасининг ялқовбахш тоғлари билан сугорилган Пленум қарорларини мамлакат меҳнатқашларининг, хусусан Тошкент области меҳнатқашларининг ижодий ғайратини ошириб юборди.

Область коммунистлари, барча меҳнатқашлари Пленум қарорларини яқдиллик билан қизғин маъқулламоқдалар. Улар бу қарорлар партия, унинг Никита Сергеевич Хрушчев бошлиқ ленинизм Марказий Комитети амалга оширган чуқур революцион ўзгаришларнинг мантқиқий давоми деб ҳисобламоқдалар.

Тошкент қишлоқ области партия комитети адресига докладыда айтилган таъкидлар партия XXII съезди қарорларининг қудратли таъсири остида вуқудга келган ҳужжат ва маданий қурилишда меҳнатқашларининг иштироки етишининг янги коммунистик формаларини активроқ ва кенгроқ ёйишни зиммазига юкляди.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми, Никита Сергеевич Хрушчев ҳар бир совет кишисидеа иқтисодий фойдала меҳнатга муҳаббат ва ҳурмат руҳини тарбиялаш партия, барча жамоат ташкилотлари идеология ишларининг асоси эканлигини таъкидлайди.

Атоқли меҳнатқашларимиз Турсуной Охунова ва Валентин Топоко республикада биринчи бўлиб, қолоқ бригадаларга ўтдилар ва уларни илгирлар даражасига етказиш учун юксак, чинанкам коммунистик онглилик намунасини кўрсатдилар. Ҳозир қолоқ коллективларга икки юздан ортқи ана шундай ватанпарвар кишилар бошчилик қилмоқда. Областдаги 37 қолоқ, иккинчи соҳада, юзлаб бригада қолоқ ҳужжатларини отадиққа олди.

Мўла пахта ҳосили учун кураш қишлоқ партия ташкилотлари фаолиятидаги асосий масалалар. Шунинг учун ҳам биз бутун ташкилотчилик идеология ишларининг қишлоқ меҳнатқашларини меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашга бўйсундирмоқдамиз.

Кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш билан бирга биз идеология ишларидеа қорғабозилик-боррократик усулдан қатъий воз келишга ҳаракат қилмоқдамиз. Лекин бизда шундай партия ташкилотларимиз ҳам борки, улар идеология ишларини «муамма ва эпипасига» олиб борадилар, ҳар бир кишининг қалбига этиб бормайдилар. Бундай иш қўзғалган мақсадга олиб бормайди, албатта. Махшур макмажхўрикор Луба Лилинг жасорати тўғрисида кўп йиллардан буюн гапириб келинади, лекин 1963 йилга қадар хотин-қизлар орасида Луба Лили изомшларидан фақат икки киши — Александрани Ни ва Роза Отабоева бор эди. Идеология бўлими ҳодимлари, газета ҳодимлари қолоқ ва совхозларда бориб, партия ташкилотлари билан биргаликда жонли конкрет иш олиб боришлиги натижасида Луба Лили тажрибаси оммашайиб кетди. Еки бошча бир мисолини олиб кўрайлик. Бу йил баҳарда бригадалар ва зенонлар ташкил этилаётганда ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия ҳодимлари бу масалалар билан ўтган конкрет шугуллидилар. Агар ўтган йили олдига айтилган 45 бригада ва зенон Ў. Топоко методидеа асосида ишлаган бўлса, ҳозир 2 миллион ортқи меҳнатқашларимиз партия ҳужжатли ҳисобидеа бригада ва зенон атоқли меҳнатқашлар методидеа асосида ишламоқда. Бу идеология фронти ҳодимлари учун жуда яхши мисоилор.

Бизнинг камчиликларимиз ҳали жуда кўп. Биз идеология ишларини қўйишга «активлар орасида олиб бориамиз, бизнинг таъсиримизга кўпроқ мушқол бўлган меҳнатқашлар категорияси эса қўйишга эътиборимиздан четда қўлиб кетади. Идеология ишларини бевосита бригадаларда, қолхозларда, совхозларда, қорхоналарда ташкил этишга, меҳнатқашлар яшайдиган жойларда оммавий-сиёсий ишлар мижёсини кенгайтиришга зўр берадиган пайт келди. Бу ишда қишлоқ меҳнатқашлари ўртасида обрў қозонган сиёсий ташкилотчилар катта роль ўйнашлари лозим.

Дейрли киши йилдан бери ленинча жанговар рух билан сугорилган Совет Иттифоқи Программасида ишлар билан ишмоқдамиз, деди В. Н. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг ректори О. С. Соқидов. Партияимизнинг илмий асосларини програм қондаларининг тўғрилигини ҳаёт тўла тасдиқлади. КПСС Марказий Комитети июнь Пленумида яқинда идеология ишлари масаласининг муҳокама қилингани партиянинг кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш тўғрисида қилмаётган ғамхўрлигининг янги намунасидир. Тошкент Давлат университетининг қўйиш камчиликлари коммунистик руҳда тарбиялаш тўғрисида қилмаётган ғамхўрлигининг янги намунасидир. Тошкент Давлат университетининг қўйиш камчиликлари коммунистик руҳда тарбиялаш тўғрисида қилмаётган ғамхўрлигининг янги намунасидир.

Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистон меҳнатқашлари ўз тараққиётида ривожланишнинг бутун бир босқичини — капиталистик формацияни сакраб ўтиб, социализмга келдилар. Бунда марксизм-ленинизм идеологиянинг ташкилотчилик роли, ленинча миллий сиёсатнинг буюк таънаси ўзининг ёрқин ифодасини топди.

Биз, Ўзбекистон олий ўқув юрларининг ҳодимлари Москва, Ленинград ва бошқа йирик марказлар олимларидан илмий педагогик қаррлар таёрлашда, муҳим илмий проблемаларни ҳал этишда ёрдам олиб турдик ва оломоқдамиз. Бутун социалистик интернационализм байрогини баялаб кўтариб бораётган рус олимларига бутун қалбимиздан кўпроқ миннатдорчилик билдира-миз.

Тошкент университетини ҳар йили ҳозирги замон олимлари билан қўрғаллашган, гоийий чиқиққан мингта янги юкори малакали еш мутахассис етиштириб беради. Студентларимиз партияга чексиз садоқатли ва коммунизм тантанасини йўлида жасорат кўрсатишга тайёр бўлган, соғом ешлар, ҳаётини севадиган актив кишилардир. Лекин, шу билан бирга биз айрим фактлардан кўз юма оломаймиз, бу фактлар тарбиявий ишларда катта ва жиддий камчиликлар бори-диган ҳаётда беради. Биз меҳнат тарбиясининг жуда улан ва ақойиб кўнчал етарли равишда тўла фойдалана олмаётимиз.

Кўп йиллардан буюн иттифоқчи республикаларда олий таълимни ривожлантириш, мутахассислар тайёрлаш асосан жойларда кадрлар бўлган талабни ҳисобга олган ҳолда ўтказилди. Бу республикаларда қисқа вақт ичидеа турли мутахассислар бўйича кадрлар тайёрлашга ёрдам берди. Шу билан биргаликда бу бир қатор ўқув юрларидеа унча катта бўлмаган кафедралар ва факультетларнинг юзга келишига олиб келди. Ҳозирги шариотда кўп сонли илмий педагогик кадрлар кучини бирлаштирмай туриб, илмий, ўқув ва тарбиявий ишларни олиб бориш қийин. Шунинг учун ҳам ҳаётнинг ўзи республика миёсидеа ва республикаларда бир типдаги факультетларни йиркилаштиришни талаб қилмоқда. Масалан, Ўрта Осиё иқтисодий районида халқ ҳужжатли кенгайиши мутахассислар билан таъминлайдиган бир неча янги олий ўқув юрлари ташкил этиш бизнингча мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Фарвона қишлоқ области партия комитетининг биринчи секретари Т. А. Габриельяц, КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорлари области қишлоқ ҳужжатли меҳнатқашлари куч-ғайратини ошириб юборганлиги ҳақида сўзлайди. Областнинг коммунистлари ва барча меҳнатқашлари коммунистик курилиш суратларини тезлатиш учун курашга ўз ҳиссаларини қўйиш қўйишга қатъий аҳд қилганлар.

Қишлоқ области партия комитети партия XXII съезди қарорларига амал қилиб, сўнгги вақтда пропаганда ишларининг бирмунча яхши-ланганига эришди. КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми қарорлари муносабати билан раҳбар кадрларнинг иқтисодий биланини оширишга катта эътибор берилмоқда. Идеология ишларининг илгир тажриба мактаби каби формалар кенг топ олди. Илгир тажриба мактабларига энг яхши ишлаб чиқариш ҳодимлари, пахта усталари бошчилик қилдилар.

Атоқли меҳнатқашлар Турсуной Охунова ва Валентин Топоко қолоқ бригадаларни илгирлар даражасига етказиш учун уларга ўтиб ишлаётганлиги ҳақидаги ҳаётда бутун республикага тарқалган. Бу олоқибат ташаббусни Фарвона пахтакорлари қизини қўлаб-қувватладилар. Бизнинг бутун гоийий тарбиявий ва ташкилотчилик ишларимиз пахтадан мўл ҳосил етиштиришга, қишлоқ ҳужжатлигининг барча тармоқларида ишлаб чиқаришнинг ўсишини таъминлашга қаратилган.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Президиуми КПСС Марказий Комитети раҳбарлигида кадрларимиз юксак партиявийлик руҳида, СССР халқлари дўстлигини ва пролетар интернационализмин руҳида тарбиялаш юзасидан катта иш қилди. Идеология ишларини кучайтириш учун кўп ишлар қилинди. Шу билан бирга, ишмишга КПСС XXII съезди ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми талаблари асосида баҳо берадиган бўлса, шунини айтиш керакики, гоийий-тарбиявий ишларни олиб боришда катта камчиликлар ва хатоларимиз бор. Пропаганда ва агитациянинг практикадан ажралиб қолганилиги ҳали бутунлай тугатилмаган, партия ташкилотлари ўз тарбиявий фаолиятида ҳар доим ҳам ҳар бир кишининг қалбига йўл топа оломайди.

Нотиқ Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг идеология бўлимидаги ва бу ишга бошчилик қилмаётган Марказий Комитет секретари ўртоқ Раҳимбобоева навобатдаги вазифаларни ҳал этишга ташаббус билан, ижодий ёндашсалар, оммага ақирроқ бўлсалар, ҳаётни чуқурроқ тушуналган гоийий-тарбиявий ишда камчиликлар ва хатолар камроқ бўлур эди, деди.

Ўртоқ Габриельяц таъкидлай:

партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси кадрларни партия ва давлат иттизомига қатъий риоя қилиш руҳида тарбиялашдан, шахсий мулкчилик теңденчилилари ва ўтмишининг бошқа сарқитларининг сал бўлсада кўринишларига ҳам қарши қатъий кураш олиб боришдан иборатдир.

Пленумда совет адабиётининг улан дўсти ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг сўзларини эшитиш биз учун катта шараф бўлди. Унинг Пленумда сўзлаган нутқида ва ўртоқ Л. Ф. Ильичевнинг докладыда Коммунистик партияимизнинг адабиёт ва санъатимиз арбобларининг меҳнати тўғрисида қилмаётган ғамхўрлиги яна бир ёрқин ифодасини топди, — деди Ўзбекистон Ёзувчилари союзи правлениесининг биринчи секретари К. Нўъмонов (Яшии). Партия шахсига ситиниш давридаги носоглом фикрларни қатъий бартараф этиб, халқнинг ижодий кучлари учун кенг йўл очиб берди.

Ўзбек ёзувчиларининг сўнгги ўн йилдаги асарларида турли тема-лар тилга олинган, ҳаётнинг чуқур қатламлари кўрсатилган, жамиятнинг коммунизм сари дадил ҳаракати, ўтмишга айланб қолмаётган ва тарихий тараққиётимиздаги янги ҳодисалар ўртасидаги кураш афдида этилган. Ҳозир ёзувчилар республикамиз ҳаётидаги икки ақойиб воқеани: Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг қирқ йиллигини ва Ўрта Осиё Россияга қўшилганлигининг юз йиллигини янги асарлар билан ишончлиққа қизғин тайёргарлик қилмоқдалар.

Очингиси айтганда кўп масалаларда биз ҳали ҳам ҳаётдан, замонамиздан оранда қолмоқдамиз. Афсуски, айрим кинтолар, спектакллар, кинофильмлар, ўқувчилар ва томошабинларнинг юксак талабларига жавоб бермайдилар. Ўзининг юксак интилишлари, идеаллари, маънавий бойлиги, ички гўзаллиги жиҳатидан котибхонларни ўзига жалб қилдиган қаҳрамонлар образи аладини меҳнатимизда ҳали ҳам кам. Айрим асарларда ёзувчилар ҳаётдаги янги ҳодисаларни четлаб ўтдилар. «Ўзбекистон хотин-қизлари» жур-налида босилиб чиққан Саид Аҳмадининг «Таклиф билети» ҳикояси бунга мисол бўла олади. Ҳикояда натуралистик элементлари борки, булар гоийий мазмунга ва бадиий формага путур етказмади. Драма-турлардан Файзулла Хўжаев, Хо-лпим Разақов ўз асарларида бир қатор ижодий хатоларга йўл қўйдилар.

Ўзбекистонда социалистик реал-изм адабиёт проблемалари, адабиётнинг партиявийлиги, жалчилик йили, ўзига ҳок бадиий ҳусусиятлари таъкидчилар ва адабиётшўнос-ларнинг асосий объект бўлиб қолди. Бироқ, айрим асарларга баҳо беришда очидан-очик чалқашлик-ларга йўл қўйилмоқда.

Замонавийлик — адабиёт ва санъатнинг қон-жонидир. Биз ижодий ҳодимлар орасида санъат-миёнинг, идеологияимизнинг тобора илгирлаб борадиган жанговар руҳи тўғрисида ғамхўрлик бўли-ши учун бутун чораларни кўр-моқдамиз.

Республикаимизда РСФСР ва Украина, Арманистон ва Қозғоғистон ва бошқа бир қанча республикалар адабиётни ҳафталиги ва декада-ларини ўтказиб, сўнгги 2-3 йил ичидеа қардош адабиётлар билан алоқа-мизни анча кенгайтирдик. Рус ада-биёти ва санъати декадасини ўт-казишни ҳам мўлжаллаб қўйдик. Биз бу декада ўзбек халқининг ўзгуч рус халқи билан дўстлигининг катта байрамига айланиб кетишига ишонамиз.

Китоб — партияимизнинг гоийий қуроли. Китобни фақат напир қи-лиш керак эмас. Китобни кенг про-паганда қилиш лозим. Маҳаллийлик-лик чегараларини бўзиб, ўзбек ки-тобларини Москвада, Ленинградда, қардош республикаларда соғиниш таъкил этидиган пайт келди. Қи-лоқларда китоб садоси яхши йўл-га қўйилмаган.

Ўзбекистон адабиёт ва санъати арбоблари адабиётимиз ва санъатимиз тўғрисидаги ғамхўрлиги ва эътибори учун партиядан чексиз миннатдордирлар. Биз ижодий ин-телигентчиликнинг меҳнати ва ҳаёт-ига доимий эътибор бераётганлиги учун Никита Сергеевич Хрушчев-дан аниқса беҳад миннатдорим.

Улар халқимизнинг буюк ишлари-да муносиб бўлишди.

Сўрқонларе области Денов иш-лаб чиқариш бошқармасидаги Ле-нин номи қолоқ агитатори Х. Холматов сўзга чиқди.

Барча совет кишилари каби Де-нов ишлаб чиқариш бошқармасида қишлоқ ҳужжатли меҳнатқашлари КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларини зўр қониқ-иш билан қўлиб олдилар. Пленум ма-териаллари, Никита Сергеевич Хрушчевнинг ёрқин ва чуқур маъ-мули нутқи қишлоқ ҳужжатли ар-боблари аъзоларини меҳнатда янги муваффақиятларга руҳлантириб юборди.

Лени номи қолоқ йирик ҳў-жалқидир. Бу ерда 1400 гектар майдоннинг ҳар гектаридан бу йил 40 центнердан «оқ олтин» етишти-ришга аҳд қилинган. Ҳозир ўсим-лик беиниш марта парварши қи-лимқода. Ҳозирнинг ўзидеа ҳўл-диз тўла гўзада беш-олтидиган қус-ка бор.

Қолхозчиларнинг меҳнатда му-ваффақиятларини кўлга киритиш-да, агитаторлар, пропагандист-лар катта роль ўйнадилар. Қи-лоқ ҳўжалли артели партия таш-килоти қишлоқ меҳнатқашлари-ни коммунистик ахлоқнинг юкс-ак принциплари руҳида тар-биялаш билан бирга ўтмиш сар-қитларининг ҳар қандай қири-қинларига қарши муроасиз кураш олиб бормоқда. Оммавий-сиёсий ишларини ўтказишда идеологик тар-биянинг барча форма ва методла-ридан фойдаланиляпти. 32 агита-тор уч агитаторлар коллективга улашган. Қолхозда 14 та жиҳоз-қолхозчиларнинг иккинчи уйи бў-либ қолди. Партия комитети ҳузу-рида агитаторлар мактаби ташкил этилган. Деворий газета ишн ахши йўлга қўйилган. Қолхоз радиоэзе-

ли ордани тематик лекциялар ўқи-лади.

Қишлоқ ҳўжалли артели партия ташкилоти КПСС Марказий Коми-тетини июнь Пленуми кўрсатмалари-га амал қилиб идеология ишлари савиясини янада юксакликка кў-тариш, пропаганда ва агитацияни коммунистик қурилиш практикаси билан янада мустаҳкам боғлаш учун барча чораларни кўрмоқда. Партия ташкилоти қолхозчилар-нинг тобора ўсиб бораётган актив-лигини мўл пахта ҳосили етишти-риш юзасидан олинган мажбурият-ларни сўзсиз бажариш учун ку-рашга қаратишни ўзининг энг му-ҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

Тошкент шаҳар партия комите-тининг биринчи секретари К. Мур-тазов сўзга чиқди. Ленининг вайотидан сўнг партияимиз ҳаёт-и ва фаолиятида ленинча стил ҳу-ҷатон сўнгги йиллардаги кел-ти-ла ва ёрқин эс-эзмаган эди, — де-ди у. Идеология ишлари маса-ласини муҳокама қилиш учун КПСС Марказий Комитети махсус Пленуми қарорларининг ўзи ҳам янги кишини тарбиялаш каби му-ҳим проблемани ҳал этишда ле-нинча традицияларнинг давоми ва тараққиётдир.

Тошкент шаҳрининг коммунист-лари, барча меҳнатқашлари КПСС Марказий Комитети Пленуми қар-орларининг, ўртоқ Хрушчевнинг Пленумда сўзлаган нутқини зўр қи-қиқиш билан руҳланиб кўтиб ол-дилар, уларни яқдиллик билан маъқулламоқдалар ва сўзсиз амал қи-лиш ҳақида бажарини учун қабул қилмоқдалар.

Барча меҳнатқашларда марксиз-менинча дунёқарашни шаклланти-риш, уларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш идеология иш-ларининг асосий йўналишларидан биридир. Шаҳар партия ташкило-ти меҳнатқашлар ҳар бир кол-лективнинг фаолиятида комму-нистик идеаллар коммунистик иш-билан чамбарчас боғланиб кетиши-га эришмоқдалар. Маълум миқдор-даги билими эгаллаш — комму-низмнинг онгли қуврувчиси бўлиш деган гап эмас. Ҳаёт шунини кўр-сатмоқдаки, ҳамма кишиларимиз-да бил, иш ва эътиқод бир хил-да эмас.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми кишилар онгидеаги ўтмиш сарқитини бутунлай тут-тиш вазифасини қўйди. Партия-имиз, халқимиз коммунизм қуришга ҳалақат бераётган, кишиларни ҳаётини заҳарлаётган, қонунлари-миз ва ахлоқимизни оёқости қила-ётганларнинг ҳаммасига қарши шарафсиз кураш эълон қилди. Ленин шаҳар партия ташкилоти ўтмиш сарқитларига қарши жанго-вар ҳужумкор курашини, бутун фронт бўйлаб, барча воеиталар бил-ан курашини ҳали етарли олиб бо-раётгани йўқ.

Биз ҳар бир партия ташкилоти-да буржуазия идеологиясининг ҳар қандай, ҳатто сал бўлсада қу-ри-лишларига ҳам революцион ҳушёр-лик руҳи ҳўқмор бўлишига эри-лишни мақсад қилиб қўйдик. Хо-тин-қизларга бой-феодалларга му-носабатда бўлишга қарши қатъий ку-ррси олиб бориш керак. Шаҳар партия комитети, район партия ко-митетлари ва партия ташкилотла-ри йилда кадрларимизни ҳамда барча меҳнатқашларини халқлар-нинг қардошларга дўстлиги ва со-циалистик интернационализм ру-ҳида тарбиялаш каби муҳим вазиф-а турбоди.

КПСС Марказий Комитетининг Тошкент шаҳар партия комитети ҳисоботи бўйича қабул қилган раҳ-бар кадрларни гоийий-сиёсий тар-биялаш тўғрисидаги қарорини биз ленинчи Марказий Комитетнинг қарарларимиз тўғрисида, Тошкент-нинг экономикаси ва маданиятини тўғтовсиз юксалтириш тўғрисида қилмаётган ғамхўрлиги, бебаҳо ёр-дами ва катта ишончи деб ҳисоб-лаймиз.

Шаҳарда раҳбар кадрларга марксизм-ленинча таълим бериш-нинг бир бутун системаси вуқудга келтирилмоқда. Яқин 2-3 йил ичидеа шаҳарнинг барча раҳбар ҳодим-ларини иқтисодий билимлар билан қуруллатириш вазифаси қўйил-моқда. Шаҳар партия комитети ва район партия комитетлари раҳбар-ларнинг қўйи зеноси — мастер-ларнинг ўқишига ва уларни тар-биялашга алоҳида эътибор бермоқ-да. Шаҳарда традицион мастерлар куми белгиланди. Биз «ленинча ҳужжатли» мунтазам ўтказишга аҳд қилдик. Бунда раҳбар ҳодим-лар саноат қорхоналари ва қури-лишлар коллективлари олдида сўз-га чиқдилар.

Ўртоқ Муртазов кўрсатиб ўта-дики, гоийий тарбиявий ишдаги жиддий камчиликлар учун катта масъулият бевосита Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Мар-казий Комитет секретари ўртоқ Раҳимбобоева бошчилик қилмаган бўликлари зиммасига тушади. Марказий Комитет идеология бў-лими шунинг усулдан бўлиб, ме-тодлари, деди у, партияимиз ўсиб бораётган талабларига, комму-нистик қурилишнинг ҳозир-ги вазифаларига мувофиқ кел-майди. Бу бўлимлар ишдаги ма-даниятчилик, тантанабозлик даб-базчилик стилдан тўла қутлга олмаганлар. Идеология ишлари-нинг ҳаётдан ажралиб қолганилиги, формализм, идеология ишн нати-жаларини ўтказилган тадбир-лар миқдорига қарабгина баҳо-лаш бартараф этилмаган. Ҳоло-қу, бу тадбирларнинг қўли таъ-сирсиз, қутилган натижаларини бер-майди.

Марказий Комитетнинг идеоло-гия бўлимлари идеология муассас-алари ишлари мазмунини бўш таҳлил қилмоқда, уларнинг иш-ини мувофиқлаштиришда, бу муассасалар ишдаги жиддий хато-лар ва камчиликларга келишувчи-лик билан қарамоқда, заҳолонки, бу камчиликлар ва хатолар Мар-казий Комитет Президиуми йи-ги-лишларида ва Марказий Комитет Пленумларида кўп марта қўрсатиб ўтилган эди.

«Ўзбекфильм» киностудиясининг директори И. Раҳимов шунини таъ-кидладики, КПСС Марказий Ко-

митетининг июнь Пленуми қарор-лари ижодий изланиш ва жоили ташаббус учун кенг йўл очиб бер-ди. Санъат асарининг муваффа-қияти қаҳрамонлар қатарига, улар халқимизнинг коммунизм қу-риш учун олиб бораётган умумий курашда қандай роль ўйнашига боғлиқдир. Ана шундай муҳим ҳа-ратларни яратиш, ҳаётини муҳим проблемаларни кўтариб қиқиш ада-биёт ва санъат ҳодимларининг би-ринчи даражали вазифасидир.

Кинематография асарлари омма-вий характерга эгадир. Шунинг учун ҳам бундай проблемалар ки-нематография ҳодимлари олдида ўқитроқ қилиб қўйилган. Бизнинг орамида ҳам чалқав ва хато фикрлар кўп эди. Гоийий жиҳат-дан бўш, тематик жиҳатдан майда, форма жиҳатидан мураккаб филь-лар тез-тез учраб турди. Қўйишча бундай асарларни қўқларга кўта-риб махталди.

Маълумки, у ёки бу фильмнинг қиммати юксак гоийий мазмун ва юксак бадиий форманинг бирлиги-га қараб баҳоланади.

Киностудия асарларида форма-листик қиқиш-қийишчилик учрамай-ди, бизнинг кино усталаримизга гоийий оғмачилик ётидир. Яқинда «Сен етми эмасан» фильми чиқар-илди, бу фильми томошабинлар ва партия маълумоти томонидан юкс-ак баҳоланди. «Еш қалблар» фильми ҳам катта муваффақият билан қўлиб олинди. Бу фильми Ўзбекистонда Совет ҳокимияти-нинг дастлабки йилларида ишлар-нинг қаҳрамонона кураши тўғриси-да ҳикоя қилди.

Замонамизнинг муҳим масала-ларини кўтариб чиқмаётган ҳўжат-ли фильм яратувчилар ҳам бир мунча муваффақиятларга эришил-лар. «Мирозқўл», «Эзгори одам кишилари» каби ҳўжатли филь-ларни томошабинлар яхши қўлиб олдилар. Яқинда «Баҳордан баҳор» фильми ҳам қўққатли фильм ту-ғалланди. Бу фильм пахта дала-лари қаҳрамонларининг ақойиб меҳнати ҳақида ҳикоя қилди.

Афсуски, баъзи кишиларимиз-да катта ва катти темалар қўйи-шга примитив ва сохта ҳал этилади. Ахир катта темани зерикари ске-матик ҳал этиш бу теманинг қадри-ни тушириб юборибдику.

Ҳозирги вақтда киностудияда бир неча сценарий бўйича катта иш олиб боришмоқда. Яқин қуруларда фанининг диний жаҳоллатга қарши кураши тўғрисида ҳикоя қилувчи «Ўлгубек юлдузи» фильми, Он-табларнинг ҳаммасига қарши шарафсиз кураш эълон қилди. Ленин шаҳар партия ташкилоти ўтмиш сарқитларига қарши жанго-вар ҳужумкор курашини, бутун фронт бўйлаб, барча воеиталар бил-ан курашини ҳали етарли олиб бо-раётгани йўқ.

Биз ҳар бир партия ташкилоти-да буржуазия идеологиясининг ҳар қандай, ҳатто сал бўлсада қу-ри-лишларига ҳам революцион ҳушёр-лик руҳи ҳўқмор бўлишига эри-лишни мақсад қилиб қўйдик. Хо-тин-қизларга бой-феодалларга му-носабатда бўлишга қарши қатъий ку-ррси олиб бориш керак. Шаҳар партия комитети, район партия ко-митетлари ва партия ташкилотла-ри йилда кадрларимизни ҳамда барча меҳнатқашларини халқлар-нинг қардошларга дўстлиги ва со-циалистик интернационализм ру-ҳида тарбиялаш каби муҳим вазиф-а турбоди.

КПСС Марказий Комитетининг Тошкент шаҳар партия комитети ҳисоботи бўйича қабул қилган раҳ-бар кадрларни гоийий-сиёсий тар-биялаш тўғрисидаги қарорини биз ленинчи Марказий Комитетнинг қарарларимиз тўғрисида, Тошкент-нинг экономикаси ва маданиятини тўғтовсиз юксалтириш тўғрисида қилмаётган ғамхўрлиги, бебаҳо ёр-дами ва катта ишончи деб ҳисоб-лаймиз.

Шаҳарда раҳбар кадрларга марксизм-ленинча таълим бериш-нинг бир бутун системаси вуқудга келтирилмоқда. Яқин 2-3 йил ичидеа шаҳарнинг барча раҳбар ҳодим-ларини иқтисодий билимлар билан қуруллатириш вазифаси қўйил-моқда. Шаҳар партия комитети ва район партия комитетлари раҳбар-ларнинг қўйи зеноси — мастер-ларнинг ўқишига ва уларни тар-биялашга алоҳида эътибор бермоқ-да. Шаҳарда традицион мастерлар куми белгиланди. Биз «лени

Ҳеч шубҳа йўқки, колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, мутахассислар ва олимлар бу йил Ватанга 3 миллион 566 минг тонна пахта бериш учун партия ташкилотлари раҳбарлиги остида ҳамма зарур чораларни кўрадилар. (Қарсаклар).

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ VIII ПЛЕНУМИ

ТОҶИКИСТОНЛИК ДЎСТЛАРИНИНГ СЎЗИ

ТУРКМАНИСТОН ПАХТАКОРЛАРИНИНГ МАСЛАҲАТЛАРИ

Қадрли ўртоқлар! Тожикистон Компартияси Марказий Комитети ва ҳукумати номидан сизларга ва сизлар орқали қардош ўзбек халқига самимий салом топишнириш ва коммунистик қўрилишда муваффақиятлар тилашга рухсат этгайсиз.

Тожикистон пахтакорларининг ўзaro текшириш бригадаси Ўзбекистоннинг учта энг йирик пахтакор области — Андижон, Фарғона ва Сурхондарё областлари дала-ларидagi ғўзанинг аҳолини текшириди. Бу областларда бу йил бир миллион 668 минг тонна пахта етиштирилиши керак. Тожикистонлик меҳмонлар бу областлардаги колхозлар ва совхозлар билан чуқур танишди, кўпгина ҳосил усталари билан, қишлоқ хўжалик мутахассислари, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг раҳбарлари ва ташкилотчилари билан учрашди.

Ўзарo текшириш вақтида делегация аъзолари 20 ишлаб чиқариш бошқармасида, 283 колхоз, 21 совхозда бўлиб, 3000 дан кўпроқ далачилик бригадаларини кўздан кечирди. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг қатъий эътибори ва ғамхўрлигини илҳомланган Ўзбекистон пахтакорлари республика партия ташкилотчилигини раҳбарлиги остида янги ерларни муваффақиятли эзаштириш, моҳдалар, прогрессив агротехника тўбора кенчлар, янги қилмоқлар, машиналарнинг самарали фойдаланишда, катта қишлоқ ишларини олиб бормоқдалар, қишлоқларнинг қиёфасини ўзгартиришмоқдалар.

Колхозчилар ва совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари йиғилишда келган баҳорнинг оқибатларини кўриб чиқиб, баҳар эгизига, ҳамма қишлоқ хўжалик ишчилари билан даставлаш таътилда мўл ҳосил олишга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Бу эса пахта халқи пахтакорларини ошириш ҳақида яқинда ўртоқ Н. С. Хрущёв таълими билан ҳукумат томонидан қабул қилинган қарорга дала меҳнатчиларининг амалий жавобидир. Бу қарор партия ва ҳукуматнинг пахтакорлар фаровонлигини ошириш ҳақида, мамлакатда пахтачиларни янада ривожлантириш тўғрисида қўрсатилган йўл кўрсаткичи бўлиши шубҳасиз.

Текшириш асосий майдонларида ғўзанинг аҳоли яхши эканлигини кўрсатди. Чигити квадрат-улаб экни ва ғўзани икки томонлама ишлаб кенг қўйилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. Андижон, Москва, Ўзбекистон ва Наманган ишлаб чиқариш бошқармаларида экниларнинг 85 проценти икки томонлама ишланмоқда. Бу ерларда 8 июлгача ғўза трактор билан тўрт марта узунасига ва уч марта қўйилганлигида қўйилганлиги, органик-минерал аралашмалар билан икки марта озқинланган, қўқоқ устасидан қароқча эса уч марта озқинланган. Натигада катта майдонларда ҳар бир туп ғўзада 10—12 шона, 2—3 ва ундан кўпроқ қўқоқ пайдо бўлган. Поп ишлаб чиқариш бошқармасида хўжаликлар яхши муваффақиятларга эришди.

Бу ерда қўқоқлар билан 2—3 бўлиқ қўқоқ бор. Фарғона области Ленинград ишлаб чиқариш бошқармасининг далачилари ҳам қўқоқлар мароқини нарсаларни кўриб, бу ерда ғўзанинг ривожини қўқоқлар аҳолида, Сурхондарё областидан кўпгина илгўр хўжаликлар билан ишлаб чиқариш новаторлари коммунистик партиянинг бағирини бадал қўтариб бормоқдалар.

Ўзбекистон илгўр пахтакорларининг таърибаси Тожикистон колхозлари ва совхозларига катта фойда келтирди.

Бу ерда аниқланган камчиликлар ҳақида ҳам гапириш керак. Учмала областининг кўпгина хўжаликларига қўқоқнинг ривожланишида ҳар хиллик йўли кўйилган. Бу эса, агротехника усулларидан илгўр фойдаланмасликнинг, табақалаштирилган агротехникадан фойдаланмасликнинг оқибатидир. Масалан, Киров ва Охунбобоев ишлаб чиқариш бошқармаларидаги аҳоли айнасида таъмин шугурларда. Бу ерда ғўзанинг ривожини 10—15 кун ва ундан ҳам кўпроқ орданда қолган. Дала ишларида кўпгина агротехника қондалари кўп оқимда бузилмоқда, суғориш билан шундан кейинги ишлов ўртасида жуда катта узунасига йўл қўйилмоқда.

Денос ишлаб чиқариш бошқармасидаги биргина «Галаба» колхозига 300 гектар ғўзани бегона ўт босиб кетган. «Правда», «Ленин байроғи», «Ленин» колхозларида, «Хазарбоғ» совхозига юзларча гектар экни майдонлари бегона ўтлардан тозаланмаган. Шўрчи ишлаб чиқариш бошқармасидаги бир қанча хўжаликларида бегона ўт босган ерлар янада кўпроқ. Андижон областидagi бир қанча колхозларда ҳам бегона ўт бор.

Ўзанинг аҳоли, аниқ квадратларнинг мавжудлиги, техниканинг қўлини ҳар учмала областдаги трактор билан ишлатиш тез сурутлар билан олиб бориш имконини беради. Бирок, Термиз, Шаҳрисабз, Янқабог, Шўрчи, Косон ишлаб чиқариш бошқармаларидаги бир қанча колхозларда суғоришдан кейин тушқорнинг қўқоқ қилиниги йўл қўйилган, қўқоқнинг муқаддаслигини қўқиб юборди. Фарғона областда тракторларга 4500 култиватор тиркалган ҳолда, улардан 3.939 таси ишлаб турган эди. Ленинград ва Олтинарқ ҳамда бошқа ишлаб чиқариш бошқармаларида мавжуд тракторларнинг ҳаммаси култиваторларга қатнашмаптир. Шаҳрисабз ишлаб чиқариш бошқармаси-

Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. С. ОСИМОВ НУТҚИ

даги кўпчилик хўжаликларида эса, қўқоқ тракторларининг 25 проценти яқини транспорт ишларида фойдаланилмоқда.

Кўпгина колхоз ва совхозларда култиваторнинг сифати паст. Иш оралири тўла бўлмаган тракторларнинг ишлаётганини кўриш мумкин. Бунда тракторчилар қатор оралирида ҳам ғўзани қирқиб кетмоқдалар, саёз култиваторни қилмоқдалар, томирча пўтур етказмоқдалар.

«Усельхозтехника»нинг кўпгина бўликлари мўл ҳосилнинг таъдирини ҳал қилгандаги шун қиларди колхоз меҳнаткорларига етарли техника ердими қўқоқ-майтирлар. Шаҳрисабз ишлаб чиқариш бошқармасидаги Энгельс номи колхозда ёнгилик насосининг бузуқлиги натижасида тракторга тиркалган култиватор 20 кундан кўпроқ беқор туриб қолди.

Мўл ҳосил етиштириб келмаётган хўжаликларида ва бригадаларида хотиржамликка берилиш қайфияти катта таъмин шугурларига керак. Илгўр хўжаликларида кўпчилик ғўзаларда бир неча қўқоқ ҳосил бўлган. Лекин ҳосил учун курашнинг худди ана шу масъулиятини даврида бундай хўжаликларнинг бир қисмида ғўзани ишлаб асосан даланинг четлари-нигина ишлабдан иборат бўлиб қолмоқда. Шунинг натижасида қўқоқнинг қамалиниги йўл қўйилмоқда. Мўл ҳосил етиштирилган майдонларда ҳосилнинг 10—15 проценти йўқотиш — биринчи сўрт пахтанинг 5-7 процентида маҳрум бўлиш демакдир. Шунинг асраб туриш керакни, ғўзанинг шу қиллардаги яхши аҳоли мўл ҳосил олинида, деган маънони билдирмади. Хотиржамликка бериш таъдирда бундай экнилардан 3-4 кун ичида қароқча қилиб қўйиш мумкин. Андижон ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Октябрь» колхозига ғўза жуда яхши ўсиб турибди, лекин суғоришни кечиктириш натижасида шоналар ва қўқоқлар тўқилиб кетмоқда.

Июль ойида ғўзани суғоришдан ҳам муҳимроқ иш бўлмасе керак. Ҳамма областларда ана шу нозик ишни яхши биладиган қўқоқ сувчиларини кўриш мумкин. Масалан, Олтинарқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленинград номи, Н. Маркс номи, Андижон ишлаб чиқариш бошқармасидаги Тельман номи, Куйбисев номи, Денос ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номи, 8-Март колхозларида ғўза жуда яхши суғорилмади.

Шу билан бир вақтда текширилган ҳар учмала область сув билан ҳар қачондан ҳам яхшироқ таъминланган бир пайоғида, кўпгина жойларда экни майдонлари қуришиб қўйилмоқда. Москва, Андижон, Ўзбекистон, Термиз, Киров, Олтинарқ ишлаб чиқариш бошқармаларидаги бир қанча колхозларда ғўза нийҳатда чанқиб қўйилганлигини кўриб, Бу ерларда суғоришни атайин кечиктирмоқдалар.

Хозир ғўзани озқинлангирини тугаллигини керак. Бирок, Термиз ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунизм» колхозига 4 июлгача 2.000 гектар экни майдондан 600 гектари ҳалигача озқинлангиринилмаган. Кўп миқдордаги минерал ўт, жулудан, азот ўғитлари шу вақтгача бостирмаларда, бригадаларда, дала марзаларида ётиб, ўзининг фойдали хусусиятини йўқотмоқда. Мўл ҳосил тўплаш учун ҳамма экни майдонларида ери озқинлангирининг энг қулай режимида вужудга келтиришга эришиш керак.

Хозир даладарда ўрғимчакана ва қўқоқ қургини қарши ишларнинг юксак сифати бўлишини таъминлаш, қишлоқ хўжалик зараркўндаларининг тақдор пайдо бўлишини кузатиб туриш муҳимдир.

Маккажўхори ва оқжўхори ҳақида бир қанча мулоҳазаларимиз йўли ўтмоқчиман. Ленинград ва Денос ишлаб чиқариш бошқармаларидаги хўжаликларида экниларнинг бўйи 3—4 метрга етди. Ленинград ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Пахтакор», «Победа», К. Маркс номи колхозларида, Кува ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Қўқон» совхозига ва «Коммунизм» колхозига маккажўхори ва оқжўхорида мўл ҳосил тўпланган. Бирок, кўпгина хўжаликларида маккажўхори ва оқжўхорини ишлаш, озқинлангирини ва суғориш керак. Ўзбекистон ишлаб чиқариш бошқармасидаги 8-совхозда, Охунбобоев номи, Тельман номи колхозларида, Киров ишлаб чиқариш бошқармасидаги Киров номи совхозда, Олтинарқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги К. Маркс номи колхозда маккажўхори ва оқжўхори жуда чанқиб қўйилган, экнилар яхши ривожланмаптир.

Бригада меҳнатини намунали ташкил қилиш, умумдашлат, умумхалқ вазифаларини юксак даражада амалга ошириш қўқоқнинг жуда кўп миқдорини кўриб, Фарғона область Олтинарқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Энгельс номи колхозининг Муҳаббат Фахриддинов ва бошқа комсомол бригадасидаги етти киши 55 гектар майдондаги ғўзани парвартиш қилмоқда. Бригаданинг ўш пахта териш машинасининг меҳнатчи-ҳайдовчиси-дар. Бригада гектаридан 30 центнер ҳосил олиш учун курашмоқда. Ўртоқ Фахриддинов эса 150 тоннадан кўпроқ пахта теришини амалга оширди.

Шўрчидаги «Коммуна» колхозининг Шоймардон Қудратов бошлиқ трактор-далачилик бригадасида 49 киши бўлиб, бу бригада 159 гектар ерда пахта етиштирмоқда. Ўтган йили бригада 38 центнердан пахта олган, бу йил эса 40 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқда. Ўзанинг аҳоли жуда яхши.

Шу билан бирга, далачилик бригадаларида меҳнатни ташкил қилиш паст даражада эканлигини қўқоқнинг фактлар ҳам бор. Москва ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Правда» колхозининг Мама-содиқ Обидов бошлиқ бригадасида намунали ишлаш учун ҳамма шарафлар бор. Лекин бу ерда ғўзанинг ривожини орданда қолмоқда.

Ишлаб чиқариш бошқармалари ва партия комитетлари раҳбарларининг эътибори асосан далачилик бригадаларидаги ишга қаратилиши керак. Шундангина Фарғона область Охунбобоев ишлаб чиқариш бошқармасидаги сингарин аҳоли бўй бермади. Бу ерда 1 июлдан 5 июлгача кунига 22.000 киши ўрнига ўрта ҳисобда далага 18.140 киши чиққан.

Кўпгина колхоз марказларида аҳоли клублар, кино установа-лари, мактаблар, далада ва бо-лалар муассасалари, кутубхона-лар, магазинлар, водопровод, ҳам-момлар бор. Буларнинг ҳаммаси кишини қувонтиради.

Далада ишлаётган пахтакорлар ҳақида катта ғамхўрлик қўқоқ-моқда. Денос ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номи колхоз-ининг ҳамма 14 бригадасида ош-қо-қ, болалар яслиси, душ установа-сидан бор. Ўзоқ устасаларга ис-сиқлик ва чой термослари етказиб беришмоқда. Шунинг учун ҳам бу ерда ғўзанинг аҳоли жуда яхши-дир. Қишлоқлар уларига қўқоқ-ти-дан эътиборга жавобан гайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

Бирок, бошқада мисоллар ҳам бор. Термиз ва Шеробод ишлаб чиқариш бошқармаларидаги кўп-гина колхозларда умумий оқват-ли-ни йўлга қўйилмаган, бола-лар яслилари яроқсиз биноларга жой-лаштирилган.

КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини колхозчи-лар ўртасидаги оқимай-сиёсий ишга тўбора кўпроқ таъсир қўқоқ-моқда. Олтинарқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги К. Маркс номи колхозининг Гагаринобод участка-сида дала ишчиларида сиёсий иш-яқин йўлга қўйилган.

Дала ишчиларида бригадалар, колхозлар, ишлаб чиқариш бошқармаларининг мажбурий тлар и-пропаганда қилинмоқда. Бу яхши-дир. Лекин шу билан бирга, қў-қоқ ағалиги ағалиги пахта учун ку-ра-шнинг ҳар бир ағалиги босқин-даги қонкрет вазифаларини ҳам фойдаланиш керак. Июль ва август ойларидagi асосий вазифаларини ас эътирадиган ширлар жуда кам учрайди.

Текшириш якуналарини миқдор-ко-лохозчилар, совхоз ишчилари, му-тахассислар иштирок этган йиғи-ли-ларда, кенгашларда кенг муҳо-кама қилиниди. Фарғона ва Сурхон-дарё областда партия комитетлари-нинг биро мажлисларида, шунинг-дек Андижондаги катта область кенгашида муҳокама қилиниди, ре-спублика ва область матбуотида эъ-тлон қилиниди.

Қардош пахтакор республика-ларнинг традицион социалистик му-собебаси мамлакатда пахтачи-ли-ни ҳар тарафлама юксалтириш-дан иборат умумхалқ вазифасини ҳал этишга хизмат қилибгина қол-масдан, шу билан бирга халқлар-нинг ленинча дўстлигини мустах-камлайди.

Тожикистон меҳнатчилари, бу йил 550 минг тонна пахта етиш-тириш учун қатъий кураш олиб бормоқдалар. Хозир Тожикистон далачилари юрган қардош Ўзе-бекистон пахтакорларининг ўзарo текшириш бригадаси 1963 йил учун олган социалистик мажбу-риятининг бажаришда бебаҳо ёр-дам қўқоқсатди.

Қардош республикадан келган меҳмонлар ишонч билдириб айта-диларки, Ўзбекистон меҳнатчил-лари КПСС XXII съезди қарорла-рини амалга ошира бориб, ўз со-циалистик мажбуриятларини шат-раф билан бажардилар ва Ватан-га 3 миллион 566 минг тонна пахта берадилар. (Қарсақлар).

Туркменистон пахтакорларининг ўзарo текшириш бригадаси Са-марқанд, Бухоро ва Хоразм об-ластларининг пахтакорлари ўзлари олган социалистик мажбуриятлар-ни қандай бажарганликлари бил-дан таъмин қилди. Бригада аъ-золари 233 та колхоз ва совхозлар-нинг далалари ва фермаларида бўлишди.

Биз кўламдаги ноқулай об-ҳа-во шарафлари тугдирган кўпгина йиғилишларини бартараф қилиш учун ана шу областларнинг пахта-корлари аниқгина меҳнат сарфа-лагилари аҳоли меҳнат ва илгўр ташаббускорлик қўқоқнинг таъминотида ишлатиб қилиниди.

Биз шунини маъмурий билан қай-ди-ламизки, Самарқанд, Бухоро ва Хоразм областлари социалистик мажбуриятларини бажариш учун курашда дастлабки талабаларга эришганлар. Бу областларнинг ҳаммаси давлатга қўқоқ тер-ти, пилла, туғиш сотиш йиллик пла-ларини ва туғиш сотиш ярим йил-лик планини бажарган.

КПСС Марказий Комитети ноя-бр Пленуми қарорларини ҳамда партия ва ҳукуматнинг давлат-но-республикаларда қишлоқ хўжали-гини янада юксалтиришга қар-ат-лиган бошқа қарорларини амалга ошириш ҳосилида бутун републи-ка қатори ана шу областларда ҳам катта иш олиб борилаётганини кў-п-гина мисолларда кўриб, қаноат ҳо-сил қилимиз.

Экин майдонлари структураси йил сайин тақомиллаштирилиб, асосий экни бўлган пахта салмоғи кўпайтирилмоқда.

Колхозчилар меҳнатига ҳақ тў-лаш даражасини ошириш таъдир-ларини қўқоқмоқда. Маъмурий йо-р-ла-ларнинг қисқариши ва тақо-миллаштириш иш амалга оширил-моқда.

Бу йил пахтакорлар жиддий и-м-тиҳондан ўтдилар. Биз пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маж-су-латлари етиштирилиш қўқоқнинг қонкрет пахтакорлар ўз иммо-ли-ларини назарда тутиб бериш, бу га-ли-ни атайтаъминлаш йўли. Қўқоқнинг па-рошлар чигитини бир текис иди-риб олиш ва ғўзаларни нормал ри-вожлантириш учун талай даражада қўқоқчи куч-гайрат сарфлашни талаб қилганини ҳам назарда ту-т-яқимиз.

Самарқанд, Бухоро ва Хоразм областларидаги кўпгина колхоз ва совхозлар ана шу қўқоқчилар-ни моҳирлик билан бартараф қи-л-моқдалар. Биз кўпгина колхоз ва совхозларда, айрим бригадаларда, колхозчилар, совхозларнинг иш-чи-лари, қишлоқ хўжалик мутахассис-лари фидокорона меҳнат қилиб, ғўза тулпарларини қалинлиги мўл ҳосил тўплашга ва социалистик мажбуриятини бажаришга таъмин-лайдиган даражада нормал бўли-шга эришганликлари кўриб.

Ромитан ишлаб чиқариш бош-қармасининг хўжаликлари катта и-ш-чилардан. Бу бошқармадаги Свердлов номи, Киров номи, «Бухоро», «Ўзбекистон» колхоз-лари, «Ромитан» ва бошқа совхоз-ларнинг ғўзаси айнасида яхши амал-га кирганини қўқоқиб ўтиш ке-рак. Бухоро ишлаб чиқариш бош-қармасидаги Ленин номи, Охун-бобоев номи колхозларининг ғўза-лари ҳам яхши ривожланмоқда. Вобект ишлаб чиқариш бош-қармасидаги «Ленинобод», Охун-бобоев номи колхозларининг пах-та-корлари мўл ҳосил етишти-ришга аниқ меҳнат сарфламоқ-далар. Хоразм область, Янги-арқ бошқармасидаги «Хоразм», Киров номи, Хева бошқармаси-даги «Пахтакор», Фрузе номи ва Крупская номи, Шовот бошқар-масидаги «Партия XXII съезди», Охунбобоев номи, «Коммунизм» ва «Ўзбекистон» колхозларининг ғўзаси яхши ривожланмоқда. Са-марқанд областининг Пастдаргом бошқармасидаги «Чимбой», «Пар-тия XXII съезди», Калинин номи, «Комсомол», «Ўзбекистон» колхоз-ларида ғўзаларнинг авжи шу қар-дар яхшики, уни кўрган киши қу-вонади. Ана шу хўжаликларида ас-сий майдонларда чигит бир текис ундирилган, ғўза тулпарларини нормал қалинлида бўлишига эри-шилиб, ғўза парварини уюшқоқ-лик билан олиб боришмоқда. Нати-жада ғўзалар яхши ривожланиб, мўл ҳосил тўплашмоқда.

Самарқанд, Бухоро ва Хоразм областларининг пахтакорлари кат-та иш қилганликлари кўриб қи-лиш билан бирга биз мўл ҳосил тўплаш учун курашга ҳалақит бе-

Туркменистон Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Б. Ф. БУРАШНИКОВ нутқи

ириш мумкин бўлган камчиликлар ҳақида илҳомдан ўта олмаимиз.

Талай майдонда чигит қайта-экинган. Бу эса ғўзанинг ривож-ланишдан 10-20 кун орданда қол-ишга сабаб бўлган. Шунинг учун ғўза парваринини қўқоқтириш, агротехникани табақалаштириб қў-қоқтириш, ҳар қайси хўжаликда ор-дада қолган ғўзаларни тез ривожлан-тиришни таъминловчи таъдирлар-ни комплексини ишлаб чиқиш ке-рак. Лекин биз ҳамма жойда ҳам шундай қилинаётганини кўрамиз, бир қанча хўжаликларида бегамлик қилинмоқда.

Бир қанча хўжаликларида яна-да-лашнинг кечиктириб ва сифатсиз ўтқизилганлиги жиддий нуқсонлар-дан биридир. Масалан, Самарқанд областда 1 июлгача ғўзаларнинг турдан бир қисми янагандан чи-қариш эмас. Учмала областнинг бир қанча колхозларида қўқоқни қайта бўлиб қолган ғўзалар бор, уни бошқадан ағана қилмасе бўл-майди.

Суғоришни тўғри ўтқизиш — мўл ҳосил етиштиришнинг ҳал қи-л-увчи омил ҳисобланади. Шунга қарамай, ана шу областлардаги колхоз ва совхозларнинг қўқоқ-да суғориш суғориш билан, кечик-тириб ва сифатсиз ўтқизиб кели-н-моқда. 1 июлгача Хоразм област-ида 40 минг гектар, Самарқанд областда 31 минг гектар ва Бухо-ро областда 12 минг гектар ерда-ги ғўза бир марта ҳам сув ичма-ган. Бу — ғўзанинг сув талаб бўлмаганлигини қўқоқмайтир, бал-ки айрим колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳосилнинг таъдирини ҳам йўқотганликлари, олган мажбуриятларини бажариш га-ми-ни емаётганликлари кўрсатди.

Айрим ҳодимларнинг сув етиш-ма-лиги, деган баҳонасига ҳам қў-қоқиб бўлмайди. Биз борган иш-лаб чиқариш бошқармаларида сув жуда етарли. Лекин баъзан ана шу суғориш жуда ёмон фойдаланил-моқда. Масалан, суғориш фойдаланиш-коэффициенти Қўқоқ ишлаб чи-қариш бошқармасида 0,57, Бухоро бошқармасида 0,72, Иштихон бош-қармасида 0,71, Каттақўрғон бош-қармасида 0,75 дан ошмайди. Умуман, Бухоро областда ари-қ-лардаги сувнинг 80 процентида, Самарқанд областда 70, Хоразм областда фақат 48 процентида фойдаланилган.

Ўғилдор, Қўқоқ, Навоий, Норвой, Каттақўрғон ишлаб чи-қариш бошқармаларидаги хўжалик-ларнинг қўқоқлиги ва Пастдар-гом ишлаб чиқариш бошқармаси-нинг айрим жойларида суғориш-да етилувчи шланг ва найчалардан фойдаланилмаптир. Бригада аъ-золари биронга колхозда ана шундай нарсани кўрганлари йўқ.

Илгўр колхозларда сувдан фой-даланиш маданияти юксак бўлган ҳолда бир қанча колхоз ва сов-хозлар ғўзани қўқоқиб суғормоқ-далар. Биз Иштихон ишлаб чи-қариш бошқармасидаги Киров но-ми ва Ленин номи, Поибарқ иш-лаб чиқариш бошқармасидаги Кат-тақўрғон ишлаб чиқариш бошқарма-сида «Зарафшон» совхозига ана шундай фактларни учратдик.

Хоразм областининг баъзи бир колхозлари ишлов бермасдан ғўза-ни уст-устига икки-уч марталаб суғормоқдалар. Бу нарсас меҳнат-нинг ортинча сарфлашига сабаб бўлиб, чуқур эгат бўйлаб жи-лдиратиб суғоргандаги нисбатан афзал бўлмайди.

Бир қанча хўжаликларида сувдан нўтўри фойдаланилиши ва суғо-рини ташкил этишда камчилик-ларга йўл қўйилиши оқсиди ғўза чанқиб қолган. Бухоро ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Мада-ният», Ўғилдор ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ўзбекистон» кол-хозларида, Навоий ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Гигант» колхоз-ида ғўзаси чанқиб қолган устас-каларни кўп учратдик.

Биз суғориш қўқоқсиз ташкил қилинганлиги учун республика сув хўжалигини органлари ҳам колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари қатори жавобгардирлар, деб ҳисоблаймиз. Улар область ва район суғориш системаси бошқармаларида ҳодим-ларнинг катта шатигага ага бўла-дилар, аслида фақат сувни текис тақсимлаш билан чекланиб қол-

моқдалар ва кўп ҳолларда сувдан фойдаланилиши кўп сайин кон-троль қилмай қўқоқлар.

Мўл ҳосил тўплаш учун қатор оралирини ўз вақтида ва юқори сифатли ишлаб, бунини суғориш билан тўғри қўқиб олиб бориш ке-рак. Биз култивация ер оқариб кетгандан кейин, кечиктириб ўтқи-зилаётганини кўп жойда учратдик.

Бу нарсас кесак қўқоқига ва юмшатиладиган доиранинг қисқа-риб қоллишига сабаб бўлган. Бун-дай фактлар Ўғилдор ишлаб чи-қариш бошқармасидаги «Москва», Бухоро ишлаб чиқариш бошқарма-сидаги «Маданият», Янгиарқ иш-лаб чиқариш бошқармасидаги Ча-паев номи, «Коммунизм», «1 Май» колхозларида содир бўлган.

Кўпгина ишлаб чиқариш бош-қармалари ва хўжаликларнинг раҳ-барлари ғўзани қўқоқлигига кул-тивация қилишга керагига аҳади-га бермаптилар. Бунини қўқоқда рақамлардан кўриш мумкин. 1 июлгача Бухоро областда узуна-сида 3,4 марта култивация ўтқи-зилган ҳолда, қўқоқлигига фа-қат 0,7 марта култивация қи-линган. Бир қанча колхоз ва сов-хозларда трактор култивацияси-ни органлари тўла йиғилмаган, тўқинчалар ўрнатилмаган ҳолда қилиниб, ерининг бетига юм-шатилади. Градчиларни мустах-камлашда лўфти катта бўлган култиваторлар кўп учрайди.

Буларнинг ҳаммаси агротехни-кани қўқоқ равишда бузиш бўлиб, ана шу колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ва ишлаб чиқариш бошқармаларининг мутахассисла-ри тегишсизча талабчанлик ва кон-тролик қилмаётганликлари, баъзи бир меҳнаткорлар ҳосилнинг таъ-дирини учун масъулият сезмай қў-қоқилганини натижасида содир бўлмоқда.

Баъзи колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқариш бошқармаларининг мутахассислари дала ишларини сифатсиз бажариш фактларига қарши етарли даражада қатъий-корлик билан курашмаптилар. Натигада бир қанча хўжаликлари-да суғоришдан кейин ерларнинг оқариб юборилишига йўл қўйи-лганлиги устига бу камчилигини ту-гатишда суғориш ҳам қўқоқли-моқда.

Колхоз ва совхозларнинг раҳ-барлари ишларнинг сифатини му-таваз текшириб қабул қилиб ол-маётганликлари, брачларини жа-вобгарликка тортаётганликлари жиддий нуқсонлардан биридир.

